

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

A BAJAI SZABADELVÜPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház I. emelet. — Telefon-szám: 17.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felolvas szerkesztő:
Dr. Lemberger Ármán

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

A szabadelvűpárt alkotmányos érzülete.

* E történeti fontosságú, messze kiható eseményekben bővelkedő héten nem úgy történt minden, amint azt a koalíció a maga szája ize szerint kieszelte. A szabadelvűpárt, melyet a koalíció földreszúrtésének első percétől fogva a legpiszkosabb rágalmakkal illetet, melyet elkeresztelt mindennek, ami megvetendő a hazafi szemében, melyet nyíltan hazaárulónak merészkedett kiküldeni, ez az annyira ócsárolt, annyira a sárba földig lepusztított párt a hét jelentőségételjes politikája közepette fényesen beigazolta, hogy valódi alkotmányos érzületet nem tanul a magát egyedül hazafiasnak és alkotmányosnak deklaráló koalíciótól és hogy tapintat és mérséklet dolgában ő — a szabadelvűpárt — lehetne a hatalma tudatában oly szilaj és féktelen koalícionak tanítómentesere.

A Tisza-kabinet fölmentésével, a szabadelvűpárt elvégre lerázhatta magáról azokat a lenyűgöző békókat, melyek eddigleg akcióképességének teljes kifejtését akadályozták és visszanyerve korlátlan cselekvőképességét, realíphetet, mint legyőzött fél is, felemelt fővel és a haza iránti köteleesség teljesítésének tudatával, az alkotmány mezejére, ahonnet ugyan nem mint a többség birtokában pusztító és romboló koalíció, ki lehet forgatni mai zilált közállapotainkat a sarkaitól, de ahonnet szorgos kézzel, politikai körülátással és hazafiasan érző szívvel az ellentéteket kiegyenlíteni, a szakadékokat áthidalni és a félrevezetett nemzetet valódi céljai iránt kioktatni lehet.

A koalíció a héten, bármennyire is tobzódott a diadal mámorában, sok-sok keserű csalódással lett gazdagabb. Az a Tisza István gróf, akire annyi kedvteliséssel szórták reá a koalíció patent hazafiai, hogy teljesen kiveszett belőle az alkotmányos érzület utolsó szikrája is, akiről nem átkodtak világgá kürtölni, hogy a Fejérvári miniszterium kinevezésének ő az értelmi szerzője és hogy ez a szerencsétlen, alapjában eltévesztett gondolat az ő fejből ugrott ki, mint Jupiter fejből Pallas Athene, ez a Tisza István gróf bebizonyította, hogy egy hajszályra sem távozik el az alkotmánynak szigorúan megvont mesgyéjéről és hogy nem áru egy gyékényen azzal a miniszteriummal, melynek kinevezését a parlamentarizmus alapelveibe ütközőnek tartja.

Midőn a legutóbb lezajlott képviselőválasztás a szabadelvűpárt vereségével végződött, vajon nem-e Tisza gróf volt az, ki meghajtva zászlaját a nemzet verdiktje előtt, első gyanánt hangoztatta, hogy a jövőendő miniszterium csakis a többség soraiból toborozható? És vajon ezt az alkotmányos elvet, ezt a parlamentarizmus taláiban mélyen gyökerező politikai meggyőződést nem követte-e a szabadelvűpárt vezére rendíthetetlenül és következetesen, amidőn az ő indítványára a szabadelvűpárt is bizalmatlanságot szavazott a Fejérvári miniszteriumnak és amidőn a szabadelvűpárt a Ház elnapolását a parlamentarizmus elvével összeférhetetlennek nyilvánította? — De — azért a hazafiaságban dolgozó koalíció mégis következetlenséggel és politikai farizeuskodással vadolja a szabadelvűpárt

fejét. Múltó ez a politikai magatartás a koalíciónak azon embervadászatához, melyet mindenki ellen alkalmazni jogosnak és illőnek tart, aki a régi uralkodás idejében a maga politikai hitvallása és hazafias érzelmeinek legbensőbb meggyőződése szerint szolgált az ország érdekében.

Azt a féktelenséget és kíméletlenséget, melyet a koalíció az ancien régime vezérlő férfialja szemben tanusít, ezt alkalmazza a fennálló intézményekkel szemben is ez és a kegyetlen képrembolás okozza, hogy ott, hol a politikai bölcsesség és mérséklet meg tudta szilárdítani a korona és a nemzet közötti egyetértést, melynek uralma alatt az ország virágzásnak indult, ott ma a koalíció tabula rasa politikája mind szélesebbre és szélesebbre vágja a fölket királyunk és nemzetünk összhangzatos működése között tátongó ürt és alapjában megrendíti azt az alkotmányt, melyet egy Deák Ferencz politikai higgadsága és körültekintése a nemzetnek ajándékozott.

Tegyük kezünket szívünkre és elmélkedjünk hazafias aggodalommal afelett, vajjon a mai fejletlenség és zűrvár közepette czélszerűbb-e, megfelelőbb-e és leeres fent csákánnyal és feszítőrúddal nekirontani a fennálló intézményeknek, a nép vérbe átmint instituczióknak, avagy nem helyesebb-e, nem észszerűbb-e politikai mérséklettel és tárgyilagossággal tovább építeni a már meglevő alapon és lassan bár, de biztosan kiküzdni azon nemzeti aspirációkat, melyeknek egyszerre és minden áron való megtestesítése oly szomorú válságba sodorta az országot?

TÁRCZA.

Füstbe ment parti.

— A Bajai Hirlap tárczája. —

Irtá: Körmöczy Ernő.

... Ott láttuk először a mosolygó napvilágot a telesskai dobok háta mögött.

Matyi bölcsője ott ringott által a szép tulipános ámbitus alatt. A jó Kati néni egyre csak törleggette szeplős arcát a nagy istenáldáson, hogy ilyen szép egészséges gyermeket küldött. Eleinte egyedülvén nézte a hatalmas újszülött az ismeretlen arczokat, csakhamar azonban észrevette, hogy ő volna itt az ur, vagy mi a csuda? Oszk olyan veszedkedett rugkapalódzásban tört ki, hogy az új bölcső is csikorgott bele.

Hát így a hatalmas erejű csemetén is megindult a jóslás. — Rézi néne hentesnek szánta, de a Jakab szomszéd inkább csak fináncnak adná... ámbátor azok mind czingár legények. (Tisztelet a kivételnek!) Szedő.)

Ugyanaznap, tán csak egy órával utóbb, ami tiszta szobánk is biz elég élénk képet nyújtott. A szép, virágos új bölcsőben egy egészséges, piros arcú gyermek meresztette ki kis szemeit a kíváncsiak felé, kik visszafojtott lélekzettel, előrehajolva nézték az ujjonnan érkezett hongolpárt, ki nem volt más, mint — szerény magam.

Ugy gondolom, hogy szörnyen csudáltak; legalább a sánta takács felesége a Viktor néni, mikor jól megeresztett regiszterekből pokoli sivalkodást kezdtem s fülsikítettén bögtém ki a magas c-ket, biz oda mondtam:

— No legalább is Fáy András lesz a kicsikéből! (Valószínűleg Ney Dávidot érte a szegény.)

Ennyi jókívánság után nem csoda, hogy szépen cseperedtünk... Együtt pinckéztünk, együtt gomboztuk el a két mándli valamennyi gombját, együtt mértáztunk és a fészkeszedéssel is tán egyformán szakadt le mindkettőnkről a nadrág...

Az iskolában a tabukos rekrám gyöngéd figyelméből egymás mellé ültetett. Nem csoda! Hisz valamennyi sátoros ünnepet, zásznót s egyéb családi eseményt együtt evett végig velünk. Hálából mi aztán acéllottal ütöttünk a székbe, verebet csuktunk az asztalháza s a kalapja mellé odadtúztuk a tökfílkót, hogy az utczán úgy defilírozott végig, mint egy kortes, nagy gyönyörűségére a komisz csemetéknek. (Már ő csak így titulál minket.)

Közbe persze ő is elővette a »figyelmet« s olyan hatót hegedült el rajtuk, hogy déiben még a »barátfüle« se izlett. Hanem azért csak megvoltunk. Ez a gyönyörűség ide is elmúlt később... Bekertültünk a városba...

Persze, hogy a tudomány el ne párologjon, jónak láttuk alaposan végezni a dolgot s hogy szeretett professzoraink se neheztejenek meg reánk, hát minden klasszist megreperáltunk. Édes szüleinket — Isten nyugosztalja őket — közben a háls elszakasztotta tőlünk.

Hát csak magunkra maradtunk. »Hogy a tudományos pályáról le ne térjenek« mint az öreg Tóni bátyánk mondta, hát a rokonság adott hébe-korba egy kis pénzmagot össze. Persze össze kellett ám huzni magunkat.

Pepi néni, a jó hentesné, az mindig adott egy fél font »karmendádit«, hát csináltunk aztán sertés-karajt-burgonyával. A tragikomikum az egész mentében az volt, hogy közönséges hétköznapi csupán a

»garnirungot« ettük le, a hushoz azután csak vasárnap láttunk kocsit. Így étalpunk kevésbé változatos, de annál izletesebb volt, mert bősé étvágyunkat dagasztotta a remény, hogy vasárnap a pirosra sült csabító sertéskarajhoz is odaérünk.

Csak hogy Matyi ur végre is megunta a sovány kosztot s beállt a főtanítóhoz preczeptornak. Ahogy fordult-került az a furfangos szerencse, hát csak vitte addig, hogy az ő fatornyos hazájában beválasztották »mester«-nek. Micsoda? Szép zöldsláza a háza, bévül vadszőlős lugas, hozzá a föld... Dehogy cserélne valakivel!

Én meg azalatt lerugtam az értetségét, oszt föliratkoztam »egyetemi polgár«-nak. S mivel költség nem igen tellett, hát lettem olyan »száraz golyó«. Hogy mi legyen ez? Hát a városban szorgalmasan körmögöttem az ügyvéd urnál havi tizenöt sovány pengőért az idezéseket s egyéb kevésbé önálló periratokat, az indexemet meg a Béla komám mutatta be ott fönt. Néha kérdezték is tőle: »Mi ez? Hisz magát sohse láttam itt?« de csak nagyobb baj nélkül usztunk...

Igy aztán bekerültem Aurél barátom irodájába »bojtár«-nak.

Multkor javába kapargattam kongó gyomrom kevésbé kellemes muzsikája mellett, mikor az ajtó óriási robajjal feltappant, egy stentori hang pokoli »szerbusz«-t ordít a fülembe s a hang ócska medveprémes télükabáta burkolt birtokosa odagurult karjaim közé...

Mire felocsudtam a két hatalmas csók varázsa alól, hát kit láttam szemem:

— Matyi barátom volt azzal az ő jámbor, nyárspolgáriás ábrázatával, melyről leri a becsületes jókedv.

— No téged milyen szél hoz erre?

Nem jogfeladásról, nem is arról van szó, hogy lemondjunk egyik vagy másik nemzeti vívmány kiközösítéséről, hanem arról, hogy teremtsük meg következetes munkával első sorban azon előfeltételeket, melyek között a megvalósítható nemzeti követelmények tényleg beilleszthetők a nemzeti vívmányok sorába, készítsük elő fokozatosan a talajt, amelyre reáépíteni akarunk és helyre fog állani az annyira óhajtott béke és a nemzet nyugodt és konszolidált viszonyok között fog harcolhatni ideáljainak megvalósításáért.

Ki fognak egyenlítődni azon végzetes ellentétek, melyek ma az országok a szerződés lejtős útjára ragadták és el fognak vonulni politikai látóhatárunkról azon veszterhes felekek, melyek tönkretetéssel fenyegetik a nemzet ezeréves vetését.

És ha nem is jut aktív szerep az ország sorsának intézésében a kisebbségre jutott szabadelvűpártnak, azért ő igazi alkotmányos érzelű megvalósításában hűségeket örvényelt és mint vezére hívó bizalommal a jobb jövőbe hirdette: »hirdetni fogja az igazság igazát a nemzet előtt, hogy felvilágosítsa sorsa felől és hogy széttegye az illúzióknak és ámitásoknak azon égés rendezését, amelyvel ezt a szerencsétlen nemzetet ilyen senki által nem óhajtott és nem kívánt veszedelmekbe sodorják bele.«

Politikai hírek.

Uj miniszterium. A hivatalos lap hétfői rendkívüli kiadása közölte a Tisza-kabinet végleges felmentését és Fejérváry Géza báró átmeneti miniszteriumának a kinevezését.

— Az új kormány tagjai:

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök, ideiglenes pénzügyminiszter és Ó Felsége személye körüli miniszter

Lányi Bertalan igazságügyminiszter.
Vörös László kereskedelemügyi miniszter.
Krisztoff József belügyminiszter.
Bihar Ferenc honvédelmi miniszter.
Lukács György kultuszminiszter.
György Endre földművelésügyi miniszter,
Kovács István horvát miniszter.
Tisza István grófnak a királyi felmentése alkalmából a következő elismerő leirattól intézte:
Kedves gróf Tisza! Midőn Önt magyar miniszterelnök állásától és a belügyminiszterium vezetésétől saját kérésére ezennel véglegesen felmentem, fogadják ezen állásában is Tisza hazafias szándékait vezérelve, teljes odaadással tett há szolgálatiért ószinte köszönetemet és változatlan kegyelmem biztosítását.

Kelt Budapesten, 1905. évi június hó 18-án.

Ferenc József s. k.

Lukács Lászlónak a király különösen az állami háztartás egy részének megszűlődtatása körül fáradságtalan bizgalommal teljesített kiváló szolgálatait emelte ki. A többi távozó miniszter fölmentő okmány gyanánt a hű és buzgó szolgálatait közszéjjára.

A kormányváltozással kapcsolatban Ó Felsége — egy Fejérváry báróhoz intézett nyílt levél alakjában — a következő szöveget intézte a nemzethez:

Kedves báró Fejérváry! Felette sajnálom, hogy hű magyar nemzetem országgyűlése képviselőháznak többségéből kormányt minddeddig nem nevezhettem ki és pedig azért nem, mert a többség szövetkezett pártok nem terjesztettek E.ém oly kormányzati programot, melynek alapján a soraköböl vett kormányra teljes megnyugvással rábízhattam volna a nemzet sorsát.

A törvényhozás alkotó munkájának sajnálatos szünetelése kiszámíthatatlan gazdasági és erkölcsi kárára van kedvelt Magyarországnak, reményem azonban, hogy most, a kisebbségi kormány felmentése után, egy, a pártokon kívül álló kormány közzétételével, a felmerült ellentéteknek általam forrón óhajtott kiegyenlítése meliőbb lehetővé fogja tenni, hogy a többség soraiból hivatalok meg miniszteriumot szeretett Magyarországnak kormányzására.

A belkormányzati és közgazdasági reformok terén szívesen fogom venni a képviselőház többségének javaslatát és ami a katonai kérdésekben kifejezett kívánalmakait illeti, ezekhez az idők folyamán és legutóbb a kormány 1903-dik évben adott körleveli nyilatkozataiban a lehetőséghez képest máris hozzájárultam; az ennek következtében a hadseregben Általam már elrendelt intézkedések azonban aradokdói törvényes jogaim és ezekkel járó kötelemem szem előtt tartása mellett mindenkor csak oly keretben mozgathattak, melyet feltétlenül be kell tartani avegőből, hogy a hadseregnek a monarchia mindkét államára néve egyaránt életbevágó fontossággal bír harczképessége veszélyeztetve ne legyen.

Különös örömmel szolgálja, ha Önnek sikerülne a politikai pártokkal való érintkezést folytán a fentebb jelzett határok közt a megegyezést előkészíteni és ezáltal egy többségi kormány kinevezését előmozdítani.

Kelt Budapesten, 1905. évi június hó 18-án.

Ferenc József s. k.

Báró Fejérváry Géza s. k.

A szabadelvűpárt állásfoglalása a Fejérváry miniszterium és a Ház elnapolása ellen. A képviselőház szerdai ülésén, melyen az új miniszterium bemutatkozott, Tisza István gróf a szabadelvűpárt nevében a következő hozzászólást terjesztette elő:

»A Ház aggodalommal nézi az ellentétet, mely a király és a képviselőház többsége között fennforog és amely nemcsak, hogy egész állami és nemzeti életünk megszűbbszűréséhez vezet, hanem immár az alkotmányunk alapját képező parlamentárizmust is veszélyezteti. Ezen ellentét felidézése okozza, hogy az ország kormányzatát a parlamentárizmus követelményeinek teljesítését megfelelőleg, a képviselőház többségének bizalmát bíró kormány nem vette át és a lemondott kormány helyét egy, a parla-

menti pártokon kívül álló, tehát nem parlamentáris kormány foglalta el. A képviselőház ilyen kormányt nem támogat, iránta bizalommal nem viselkedik és szilárdan ragaszkodik a 67-es kiegyezéshez és Deák Ferenc politikájához, amely a nemzet és a király közötti egyetértést helyreállította és fenntartotta, ezen politika alapján kívánja biztosítani, hogy a törvények megtartassanak, alkotmányos életünk katasztrófába ne sodortassék, a királynak és a képviselőház többségének bizalmát bíró kormány alakulhasson és ezzel a megszokottik és az alkotmány egyik biztosítékát képező parlamentáris kormányzat meliőbb helyreálljon.«

Ugyanaznap a szabadelvűpárt értekezletet tartott melyen, a Ház elnapolása ellen a következő deklarációt hozta:

»A szabadelvűpárt, azon meggyőződéséből kifolyólag, hogy az országgyűlés elnapoló királyi leirattal közhírré tétele után a képviselőház nem tanácskozhatik, határozatot nem hozhat s egy elnapoló képviselőház metalán határozatai törvénytelenség és érvénytelenek, a képviselőház mai üléséből a királyi leirat felolvasása után nyomban eltávoztott. Tette ezt ő felségének elnapolási törvényes joga iránti tiszteletből, de kijelenti, hogy az országgyűlésnek oly időben való elnapolását, amikor a kormányzat megszavazott költségvetési felhalmozás nélkül vitetik, a parlamentárizmusba ütköznek tartja s ennek folytán a kormány ezen ténnyétől távol áll, azt helyteleníti s azzal minden szolidaritást megtagad.«

A Fejérváry-miniszterium bemutatkozása a Házban. Az új kormány a képviselőház szerdai ülésén mutatkozott be. A bemutatkozás eleinte csendben történt, ugy, hogy Fejérváry miniszterelnöknek alkalma volt programbeszédjét előterjeszteni, amelynek során költségvetést, újoncot, a kvóta-bizottság megválasztását és az 1905-ik évben végrehajtandó beruházások költségéről szóló intézkedést stb. kért.

Justh Gyula elnök erre figyelmeztette az új miniszterelnököt, hogy a kért dolgok felett csak egy következő ülésben határozhat a Ház, mire Fejérváry miniszterelnök egy újabb királyi kizáratot nyújtott be, mely a Házat 1905. évi szeptember hó 15-ig elnapolja.

Ezen királyi kizárat tekintetében a Ház többsége akként határozott, hogy az első, az új miniszterium kinevezését tartalmazó kizárat tárgyalása alatt, ezen második királyi kizáratot felolvasni nem lehet, mire a miniszterium a teremből kivonult és többé be sem jött.

Ezután a bizalmatlansági nyilatkozatok követeztek. Kossovich Ferenc a szövetkezett ellenzék részéről, Nováczik pedig a nemzetiesség részéről indítványoztak bizalmatlanságot a kormány iránt. Tisza István a szabadelvűpárt részéről a fentebb ismertetett határozati javaslat előterjesztésével fejezte ki bizalmatlanságot az új kabinet iránt.

A Ház elnapolását tárgyzó királyi kizárat felolvasása után a szabadelvűpárt, minthogy az elnapoló kizárat kihirdetése után határozatokot hozni nem lehet és a hozott határozatokot ez okból törvénytelenségnek tartja, a termet elhagyta és ezután Bánffy Dezső báró a szövetkezett ellenzék megbízásából határozati javaslatot terjesztett elő, melyben felszólítja a Házat s vele a nemzetet, hogy a kormányhoz minden szükséges alkotmányos eszközöket tagadjon meg.

— Csak! Barátom gondoltam egyet, de nagyot — Pst nem?
— De bizony!
— És ki légyen a szerencsés leányzó?
— Hát a Nuszi.
— No, a végrehajtó bájos leánya Kunalváról?
Ismerek. Csakhogy az atyus kevésbé díszes ábrázata mellett meglehetősen bogaras is.
— Majd csak elnézem. Hanem a ruhatáram jelenleg nincs egy völgényjelölt kistafirozására elkészülve. Hát tudod jól volna. . . .

— Sebaj! Az én garderobom majd csak győzi. . . .
Hát előkeritem azt a smokkinggal kombinált csakrúkábat, amelyikben még a fődirektor előtt drákkoltam. . . próbálja. . . átkozottul szük. . . de csak ment valahogy.

— Hanem vigyázz! Valami merészebb komplementnél a sokat hányatott ruhadarab zikker felmondja a szolgálatot!
— Ne félj!

Következett a piquet mellény ünnepélyes felöltése. Egyéb hibát lezártam, csupán a baloldalon a sziv tájképnél diszelgett egy kolbász-zsir okozta folt, melyet valószínűleg tavaly a Gyuri notárius disznótorján szereztem. . . .

Már a nadrág könnyen ment, csakhogy veszett hosszú volt s azonfelül ki sem volt vasalva, amit is, tekintve a helyzet komolyságát, nem lehet megbocsátani egy nadrágnak.

Akkor aztán előkerült a tizenegy centiméter magas »Gigas« galéri és a 20-as »Colorado« kékzöld. Persze a hozzávaló gombok egy sikkes gentlemannel övketlen páratlanok. Ugy itt is. Az egyik sárgított acélgomb ótágy koronával, a másik hatalmas emailrozottjóság, valami »vadászjellemet« et ábrázolva.

No, hanem látni kellett volna Matyi büszke arcát, mikor így kicsipve nézgette magát garcon lakásom egyetlen diszében, a nagy fali tükörben! Még a tiszajalkú bajuszpedrő. . . pár hajsmítás. . . s aztán. . .

Akkor nézett a cipőjére. . . Szent Isten! Biz azok alapos folytonossági hibában leledtek! . . . mit csináljunk? Az egész almirióm alján nem találtam más labraláló szerzasmot, mint egy everlasztang félzipót. . . csak tavaly nyáron csináltattam, de hogy húzza azt fel ilyen farkasordító hidegben?

— Eh! majd használ a melegített téglá — vágta félbe tépelődésünket a türelmetlen völgényjelölt s aztán hosszú sóhajok s bőséges kívánat után felült a szánra.

Tán sok is volt a jókivánat.

Vigan röpült a szán s Matyi aggódva szedegetett össze pár jó gondolatot, meg kezében óvatosan vigyázott a hatalmas téliróza bokrára, mellyel Önéki fog kedveskedni.

A szél füttyölve szórta a hópolyheket az elhagyott uton. . . sehol egy lélek, csak épp a falu alatt sikkolt el mellettkül egy szán. . . olyan furcsaképtű urült benne s aztán oly erősen nézte Matyit, hogy a komoly Matyi is mosolyra húzta száját.

Ahogy Nusiekhez érkezett, hát alig tudták kihámozni a sok melegítőből.

Diközö Csokoratadás. Hogy aztán betértek a melegített szalonba, hát a mama lópa csak odasandított a lányra, ki gyöngéd rózsapárlat arcán mutatott, hogy elérte a célzást.

Kedélyesen kezdtek a társalgást.

— No maga csunya! — szö a mama, hát mégis el mert felénk jönni?

— Már a mult telen ígérte — toldotta meg a fekete szemű Nuszi.

— Nehéz az út s valami mindig lemaraszt — most is rossz omen ért az uton. Egy árapásipkás majomképtű ural talákozott a falu alatt, ki. . .

— Mi. . . i. . . ? majomképtű? — hápogta a mama — az én férjem?

— Halod Nuszi! — a te apád majomképtű! Ilyet. neveltsinés!

S a szelid mama hamarosan olyan háripiává változott, hogy no!

Matyiról csorgott a veríték. . . .

Közbe csak egy csattogott a sok díszes, változott titulus a feje körül.

Hiába erősítette, hogy hisz ő nem ismerhet láttatlanba — biz úgy lehoradták, hogy azt sem tudta, hogy került kívül, még a bundás »Pagát« kutyája is utána vakkantott egyet, majd hogy meg nem szabta a vasalatlan nadrágot.

Másnap épp lábammal méregettem a szoba hőköt a dunyha alól s dideregve szívtam egy »Jenidét«, a díszes pitarium utolsó tartalmát, mikor szerény kopogás után havas medvebörgalléban Matyi állt be.

Mindjárt láttam, hogy »baj« van, mert máskor oly derős arczán annyi szomorúság volt rajzolva, mint egy nyolczatosos napidjásnak a hónap végén.

— No, lesz-e lakzi?

— Dehogyan lesz! tudtam előre, képzeld!

És siralomházza illő ábrázattal elmondta a szomorú historiat.

— De most rajtad a sor. Csak úgy ne járj, mint én.

Azán csöndes rezignációval bökte hozzá:

— Legalább a csokrot megmenttem volna!

A Ház az elnapolással szemben beteretjett s a nemzeti ellentállást hirdető javaslatot elfogadta.

A főrendtársak ugyancsak szerdán tartott ülésében 51 szóval 19 ellen szintén bizalmatlanságot szavazott az új kormányra.

A bajai lakosság fogy.

— Közegészségügyünk veszedelme —

(S. Z.) Hónapok óta állandó tárgyát képezi közgazgatási bizottsági üléseinknek az a szomorú jelentés, hogy Baja város lakossága fogy, egyre fogy, a tulajdoni halál-ozások megszűnésének minden reménye nélkül. A körmozgalom egyre emelkedőben van és korunk legveszedelmesebb betegsége, a tüdővész csak az elmúlt május hónap is — egymaga tíz lelket szőlített el sorainkban.

Igy hangzik immár közel esztendeje a népesedési viszonyainkról beszámoló tiszti főorvos statisztikája, melyet hónapokon keresztül bölcs regnázcióval fogadnak közegészségügyünk hivatalos órei, anélkül, hogy ezen hosszú idő alatt csak egyetlen idea is föl-színre került volna ennek az elharapódzó bajnak a csökkentése érdekében.

Intéző köreinkben — úgy tetszik — fölülkerekedett az a kedélyes fölfogás, hogy a halál ellen úgy sincs orvosság, s így nincs egyéb hátra, mint ölbe rakott kezekkel nézni, mint tapasztja el emberanyagunk legjavát a betegségeknek és járványoknak egész sorozata és valóságos apatiába merülve turjúk immár, hogy aggodással feltett közegészségügyünk rohamlépésekkel haladjon lefelé azon a lejtőn, mely a végrőláshoz vezet el.

Télviz idején az ölt gyermekbetegségeknek szakadatlan láncolata üti föl fejét alig huszezer lelket számláló városunkban, a viruló tavasz pedig bőségesen fakaszt nálunk halálrózsákat, tüdővészben senyvedő ember-társaink arcuzatán.

Derék orvosi karunk válllatva buzgódik ugyan az ezernyi baj elharapódzásának meggátálása érdekében, de — mi tülés-tagadás — kárbavész szorgos munkájuk azzal a letagadhatatlan tényssel szemben, hogy Baján megszámlálhatatlan mennyiségű föltele van meg a legtöbb kór elterjedésének, mert köztisztaságunk ellenőrzése még a legnézőbb kritikát sem bírja ki.

A még mindig divó gondatlan nappali utcaszoprés halomszámra veti el csirását a betegségeknek és a város legbelsejében elhelyezett akárhány büzt és port terjesztő telep és raktár egész városrészek levegőjét fertőzteti meg.

Hogy többet ne mondjunk, mennyi egészséget öl port és piszkot kell eltűnőnk azoknak, akik csak egy nagyobbsterű gabonamagtár közelében laknak és valóságos portenger veri föl akárhányszor az ilyen szűk utcák levegőjét a gabonáruktól való szennyezés közben.

Másutt tulhalmozott bórúru-raktárak, rongy- és csonttelepek töltik el miázmákmal belvárosi utcáink és lakásaink légkörét, mindmennyi melegágyaiul szolgálván a legfertőzőbb betegségek elterjedésének.

Ilyen viszonyok között azután kárba vész az orvos legodaadóbb fáradozása is, mert hiányzik már legelső feltétele a beteg szervezet jobbrafordulásának: a pormentes, tiszta levegő.

De van egy másik szempont is, amelynek figyelembevétele lényegesen közrehatna közegészségügyünk megjavítására.

A nyári hőség napjaiban, mikor a gyakori fürdés szinte életföltétele az egészséges szervezetnek, magának a hatóságoknak kell beható gondot fordítania arra, hogy a lakosság minden rétegének alkalom és mód nyújtassék a dunai fürdő mentől gyakoribb használatára.

Akárhány kisebb törvényhatóság, számos dunamenti község már rég öntudatára ébredt az ingyenes népfürdő elkerülhetetlen szükségessé voltának, míg nálunk egyetlen lépés sem történik e fontos közművelésügyi fölléltetésre.

Nem is szólva arról, hány emberélet

pusztul el nyaranta a szabad Dunában való fürdőzés közben, de sokkal több az olyan, aki egyáltalán föl sem keresi a vizet, mert — uszni nem tudván — félti, és méltán, életbiztonságát.

Igy azután, különösen a szegényebb néposztály körében, ahol természetszerűleg kevesebb gond fordítatik az egészség megóvására, a tisztatlanság folytán termékeny talajra akad a fertőző betegségek minden neme.

Szóval: a magtárak és bórúruaktáraink a sorompókhoz telepítendő ki, utcaink tisztántartására fokozott gond fordítandó, az ingyenes népfürdőt pedig mielőbb teremtsük meg.

E három sürgős követelmény valóra váltása szilárd alapköve lesz majd lejtőre került közegészségügyünknek.

H I R E K.

Előfizetési felhívás!

1905. július hó 1-én új előfizetést nyitunk a »Bajai Hírlap«-ra.

Kérjük lapunk azon t vidéki előfizetőit, kiknek előfizetése akkor lejár, hogy a megújításról idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadáljon be.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal, Kollár A. könyvkereskedése.

A »BAJAI HIRLAP«

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Fejérvári a mai kihallgatás után benyújtotta a királynak a kabinet lemondását, de Ő Felsége nem fogadta el.

— Baja városa József főherceg temetésén. Városunk képviselőiben dr. Hegedüs Aladár polgármester hétfőn a fővárosba utazott, hogy részvegyen az immár magdicsóult kir. herceg országos temetésén. A polgármester Baja város gyönyörű koszoruját az alkalmából a ravatalra helyezte.

— A főgimnázium érettségi vizsgálatának eredménye. Folyó hó 19-én, Hétfőn délután értek véget a bajai főgimnáziumban a dr. Platz Bonifác elnökelte alatt megtartott érettségi vizsgálatok, mire kihirdették a következő eredményt: Jelenes érettek: Abraham Imre, Hegedüs Ernő, Krisztian Ádám, Matyasszovszky Emil és Radó Gábor. Jól érettek: Brzenkovits Antal, Berényi József, Ernst Béla, Fehérvári Dezső, Jánossy Lajos, Pollák Andor, Szatmári József, Váradi Károly. Érettek: Bauer György, Ingusz Miksa, Köhegyi Hugó, Lakner Tibor, Weser Lajos, Zahratka József. A vizsgálozottság szóbeli érettségi vizsgálatra bocsájtott huszonegy ifjút, kik közül tizenkilencen a közölt kimutatás szerint sikeres vizsgáltak. Egy tanuló egész évre, egy pedig 3 hónapra elbukott.

— Bajai lelenzek ünnepnapja. Múltóbb czimet igazán alig irhatnánk e pár sor élére, melyben lelenzegeknek, az apatlan-nyátlan árak csütörtöki műkedvelői előadásáról írunk pár rövid sort. Ünnepnap volt biz az, a szeplőtlen gyermekvisz impozáns apoteozisa, melyet városunk egy előkelő urhölgye, dr. Becassy Gyuláné urasszony varázsoló fényessé agilis lélekének, a szép és nemes kultuszát melegen érző szívének minden gondossággal, — karoltva Weress Ilona urát, óvónővel, ki a betanított farszót munkáját látta el sikerrel. A szeretet jegyében született e műkedvelői előadás ideája és végeredményben valóságos diadalünnepévé vált ennek a megszentelt érelemnek. Az öröm könnye, mely állandóan ott rezgett a már nem boldogtalan lelenzegeknek szemében, legbelsőbb jutalmul volt a sokat fáradozott rendező urhölgyeknek. Község volt bőven, s így a nemes czéla szép összeg jutott. Az előadás közkívánatra ma megismétlé.

— Urnappja. Csütörtökön volt Urnappja. A kath egyház egyik legmagasabb ünnepé ez: az Oltári Szentség ünnepe, amikor a négy világtáj irányában elhelyezett négy sátor-oltárhoz körmenetben járulva, imádják a hívek a legméltóságosabb szentséget. E szép ünnepe a templom teljes dísz öltöt és a misén résztvettek az összes hatóságok is.

— Évzáró ünnepély a főgimnáziumban. Főgimnáziumunkban f. hó 28-án délután öt órakor tartják meg az évzáró ünnepélyt egy hangverseny keretében, melyre az érdeklődő közönséget ezton hívja meg az igazgatóság. Az évzáró ünnepélynek szilveszteri összeválogatott programja a következő lesz: 1. Himnusz. Előadja a főgimnázium éneke- és zenekara 2. Évzáró beszéd. Mondja az igazgató. 3. A hízelgő macska. Gavotte. Szerzette Eilenberg. Előadja az intézet zenekara. 4. Visztorlás. Irta Váradi A. Szavalja Réder Dezső V. o. t. 5. Népdalok. Előadja a főgimnázium éneke- és zenekara. 6. Jutalmak kiosztása. 7. Induló. Zsakovszky F.-től. Előadja a főgimnázium éneke- és zenekara.

— Tanári jubileum. Múlt számunkban már méltattuk azt az impozáns jubileumot, melyet a bajai esztenczterizta főgimnázium kiváló professzora, Ledniczky Ipoly 30 éves tanárködszának megünneplésére ültek városunkban múlt vasárnap. Szép és lélekemelő volt ez az ünnepély, melyen nagyszámban jelent meg a közönség, az egész tanári kar, Baja város tanácsa képviselőiben, dr. Hegedüs Aladár polgármester a volt és jelenlegi tanítványok. Az ünnepségen, miután az ének- és zenekar egy dalt elénekelt, dr. Platz Bonifác főigazgató megleghang, szép beszédben üdvözölte a jubileumot megjelent Ledniczky Ipolyt, majd tolmácsolta a kultuszminiszternek, Berzevicy Albertnek és Vajda Odón zirci apátnak üdvözlését — s egyben átnyújtotta a kultuszminiszter és az apát és Baja város tanácsának elismerő és üdvözlő levelét. Majd a tanári kar nevében dr. Werner Adolf igazgató mondott üdvözlő beszédet a volt tanítványok nevében pedig Kovács Antal budapesti főgimn. tanár. A jelenlegi tanítványok nevében Fehérvári Dezső matúrás tartott üdvözlő beszédet. Számtalan levelben és sürgönyben üdvözölték az ünnepet a jubileum alkalmából mindenfelől.

— A képesítővizsgálatok f. hó 21-én értek véget a helybeli áll. tanítóképzőintézetben, 40 új magyar tanító képesítésével. A vizsgálatok elnöke Kárpáti Sándor megyei kir. s. tanfelügyelő volt.

— Eljegyzés. Dr. Csanscher Jakab bacsalmási ügyvéd eljegyezte Kram Erzsí urhölgyet, Kram György nagyváradi bírtokos leányt.

— Állami kárpótlás, mely Bajának is járna. A képviselőválasztók névsorának esztendőrl-estendőre való összéltetésére a városok törvényhatósága szokta végezni. Ez az ősszirás tekintély kiadást ró a városra s noha törvény intézkedik arról, hogy az így felmerült költséget az állam köteles meghfizni a városnak, Nagyvárad város ezen a czímen 1878. óta egy fillér kárpótlást sem kapott. Rimler Károly polgármester a törvényre támaszkodva nem hagyta annyiban a dolgot. A város nevében feliratott intézett a belügyminiszterhez, amelyben az 1904—905. évi költségek megtérítését kérte. A feliratnak meg is lett az eredménye. A belügyminiszter tudatta Nagyvárad városával, hogy a képviselőválasztói névjegyzék ősszirásának költségeit 1904. és 1905. évekre megtéríti s 1558 koronát utal ki a városnak. Valjon Bajának tétel-e meg valami ezen a czímen? S ha nem, nem lenne-e jó követni Nagyvárad példáját?

— Nyakszirtmerekedés Bajazentistvánon. Felső, hogy immár közelünk felkérőztött ez a halalos kór, mely — hir szerint — a szomszédos Bajazentistvánon ütötte föl fejét a héten. Mint tudóstónk írja, egy hat éves fiúcska hétfőn nyakszirtmerekedést tünetek között, rövid párnai kínos szenvedés után meghalt. Szerdán meg már Baján beszélték, hogy egy itt elhelyezett lelenzegeknek hasonló tünetek között súlyosan megbetegedett. Mindezekre a hírekre csak az a megjegyzésünk, hogy a hatóság tegye meg a legmesszebbm intézkedéseket a közönség megnyugtására és a fenyegető baj elhárítására.

— Kézimunka kiállitás. A helybeli izraelita nép- és polgári léányiskola kézimunka kiállitása pénteken megnyílt és nyitva van jövő hét szerdájá. Látozókat szivesen fogadnak. A stilszerű kiállitás Rotischöldne Klauer Teréz tanítónő agilitás és izlését dicséri.

— A mi szintársulatunk nyaralása. A makói szenton a héten fejezte be Pesti lhász Lajos szintársulata, melynek tagjai most élvezik a hat-hét nyári szünetet. Évvezik ám, de gázi nélkül, mert a szünet alatt fizetés nem kapnak s így a pihenésnek nem igen örülnek. Színeszeink augusztus 5-én találkoznak újra legkedvesebb nyári állomásukon: Mezőhölgyen. Onnan huszadikán ismét Makóra mennek és valószínűleg ott maradnak október elejéig és Makoról Szabadkára mennek. Bajára tehát — mint a fenti programból kitűnik — az idén nem jön be a szintársulat, miért is idejekorán hívjuk föl a városi tanács figyelmét ezen körülményre, kérve, hogy más szintársulatról idejében gondoskodjék, nehogy ismét színeszet nélkül maradjunk.

— Legényegylet jünelis. A bajai kath. legényegylet ma délután a pandurszigi erdőben, társasjátékokkal, czellővészettel és tűzijátékkal kapcsolatos jünelist rendez, melyre délután fél 1 órakor gyülekeznek az egylet Szent Antal-utcai helyiségében. A részvételi jegy 50 filléres kerül. Hogy a rengetegben senki se étlen, se szomjan el ne pusztuljon, arról szabtott árak mellett Mátyai Ignác vendéglős és Hacker Ágoston czukkerház fognak gondoskodni. Székek és padok lesznek.

— Esküvő. Fischer Géza bácsbokodi államasvasuti pénztáros, aki nemrég Baján működött, ma délután 6 órakor tartja esküvőjét Schosberger Margitka kisasszonnyal a szabadkai üzr. templomban.

— Gyászír. Öv. Schwarzzenberg Vilmosné Eisler Anna uró, Timar Szaniszló bajai származású iró édesanyja június 16-án éjfélok Budapsten elhunyt. Földi maradványait június 18-án, vasárnap délután 4 órakor helyezték örök pihenőre a rákoskeresztúri temetőbe.

— Jegyzőválasztás Mélykuton. A sok aspiráns közül, akik a szép jövedelmű mélykúti jegyzői állásra pályáztak, — Alföldy Géza monosterszegi jegyzőt választották meg egyhangulag.

— **Fejérvári báró és a fotografus.** Egyik képes újság azt a kényes megbízást adta a fotografusának, hogy menjen el báró Fejérvári Gézához és — tekintettel az agg tábornagymagiszterelnök személyének aktualitására — fotografálja őt le a dolgozó szobáján.

A szerkesztő — őszintén bevallotta — nem nagyon bizott e kiküldetés eredményében, de a fényképezés, bárha vézna, kicsiny és jelentéktelen alak, nagy bátran vállalta a megbízást és elindult gépével báró Fejérvári lakására.

Hogy, hogy nem: be is jutott a dolgozó szobájába. Amikor Fejérvári megtudta tőle, hogy mi jártaiban van, reámondult a fotografusra.

— Takarodjék!
A kicsi fotografus nem ijedt meg. Sőt: mosolygott.

— Kegyelmes uram, — mondotta mézéd hangon — ne dobjon ki engem, mert én Isten bizon, abban a pillanatban fényképezem le a kegyelmességedet, amikor éppen kiteszi a szűrőmet. És akkor ez a kép jelenik meg az újságban!

Fejérvári meglepte ez a váratlan fordulat és — kapitulált.

— No jól! Hát legyen! Megengedem, hogy lefotografáljon. De előbb várjon egy percig!

Ezzel becsengette az inasát és dörgő hangon parancsolt rá:

— Szédd le a falakról az összes gyöveimeket és kardjaimat! Nehogy azt mondják, hogy én ezeket hagytam körülvevni, mikor a parlamentbe indulok. És hozzá: be ide újságokat! Újságot, újságot! Rengeteg sok újságot!

Az inas engedelmesséked. Báró Fejérvári leült egy halom újság közé az íróasztalához és — barátságosan arcot vágott.

— Most pedig fotografálhat, ha úgy tetszik!

— **Baja város r. k. elemi népiszkolájának értesítője** került az idei értesítő közl elsőként közközre a héten. A programot Demuth Gyula város tanítóinak, lapunk derék munkatársának az állatvédelemről és az iskoláról szóló fölötté actualis és szép, irodalmi nyelvezettel megírt értekezése vezeti be, melyet mi számunkban egész terjedelmében honozunk. Ezután a tanév rövid áttekintését regisztrálja az Értesítő, melyből elemi iskoláink hazafias és valláskeritvény nevelésének irányzatáról nyertünk képet. A tanítványok bizonyítványai, az elért szép eredménye és hűségük tükré és a jövő iskolai évre vonatkozó tudnivalók fejezik be a tartalmas füzetet.

— **Uj ozigaretta.** A pénzügyminiszterium rendeletére a dohányjövődéki gyártmányok általános forgalmában f. évi július 1-től kezdődőleg „Duna” elnevezés alatt újfajta szivarokra kerül eladásra. Emel szivarok tízes számban kis dobozba és ezres számban nagy dobozba vannak csomagolva és áruk egyenként 2 fillérben van megállapítva.

— **Tanítóegyleti körülés.** Az Országos izraelita tanítóegylet „Bácsbodrog megyei főköre” július hó 3-án Zentán, a Kaszinó helyiségeiben tartja rendes évi körülését a következő napirenddel: Délélt 1/9 órakor Istentisztelet az izr. templomban. Délélt 9 órakor. 1. Előnk megnyitót, mondja Erdős Jakab bajai igazgató, elnök. 2. Az újdíjkei jegyzőkönyv hitelesítése. 3. A közönséges és tízedes törtek tanítása az elemi iskolában. Irta és felolvassa Tuch Zsigmond bajai polg. iskolai tanár. 4. Az egységes hitani tanterv. Irta és felolvassa Bodrogi Ignác zentai igazgató. Délután 3 órakor. 1. Esetleges indítványok, melyek legkésőbb július hó 2-án este 6 óráig írásban a jegyzőnek átadatnak. 2. Az 1906. évi körülés helyének megállapítása. 3. Tiszttüjtés. Este 8 órakor társasvacsera A „Tisza Szállóban”.

— **Verseny tárgyalás katonai szállításokra.** Több honvédségi állomásn u. m. Oravicza, Orsova, Arad, Nagybecskerek, Pancsova, Lugos, Versecz, Baja, Zombor, Szabadka és Újvidéken 1905. évi szeptember hó 1-től, 1906. évi augusztus hó 31-ig szükséges zab, széna, alomszalma, ágyszalma, tűzifa és kőszén, továbbá Újvidék és Oravicza állomásokon még az 1905. évi október 1-től, 1905. évi december hó 31-ig szükséges kenyér szállítása iránt megtartandó ajánlati tárgyalások és pedig: Oraviczán július hó 3-án d. e. 9 órakor, Orsován július hó 5-én d. e. 9 órakor, Aradon július hó 6-án d. e. 9 órakor, Nagybecskereken, Pancsován és Lugoson július hó 11-én d. e. 9 órakor, Szabadkán július hó 18-án d. e. 1/10 órakor, Zombor és Újvidéken július 18-án d. e. 9 órakor, a *baja állomásra névvel pedig július hó 17-én d. e. fél 9 órakor* fognak megtartatni. Közlebbi ismeretést a mondott állomásokon kifüggesztett hirdetmények, valamint a parancsnokságnál levő „Szállítási feltételek füzet” nyújt.

— **Szerelmi dráma Baján.** Igenis, valóságos szerelmi dráma történt Urnapján a mi egyébként csendes városunkban. Jung Jakab 22 éves asztalos-gépnagy nagyon szerette Dankó Erzsike 15 esztendősbajai kislányt, a híres-neves notafának, Dankó Gábor-nak szemrevéltő árját. És mert a fiatalember érzelmei viszonzatlanok maradtak, csúttörtökön este háromszor leült kicsi ideáljára. Azután mulatni vágyott — úgy mondotta, hogy utóljára — a lövöldözés hősszerelmé, de a csendőrség elfogta. Dankó Erzsike pedig sulyosan megebeszélve a lakásán állóják.

— **Lökerti estély.** A szokásos vasárnapi tánczvigalmat ma, f. hó 25-én este a lökerten megtartják. A délután folyamán céllovészet lesz.

— **Köszönetnyilvánítás.** A bajai r. k. plebánia templom festési költségeire újabban Nivél Nándor 10 koronát adományozott. Hálas köszönet a kegyes adakozónak.

— **A virágkiállítás tiszta jövedelme.** A *Bajai Gyümlöcsész Egyesület* által folyó hó 11. és 12-én megtartott virág- és gyümlöcskiállításon a jótékony célra felülkelték: Szabay Ferenc 8 kor., Wunderlich József 5 kor., özv. Kollár Ernőné, Hesser Gyula 4—4 kor., Somogyi Emilné 3 kor., N. N. 2 kor. 60 fill., Stern Vilmos 2 kor. 40 fill., Rosenberg Jakabné, dr. Koller Imréné, Pollák Lajosné 2—2 kor., Weidinger Gusztáv, Wiesel Nándorné 160—160 fill., Scherk Lipótné, Rosenberg Jakab 1—1 kor., N. N., dr. Dömötör Kálmáné, N. N. 80—80 fill., Allaga Leó, Szász Ottó, Erdős Jakab, Mihályi Sándor 60—60 fill., Szűcs Odón, dr. Rosenberg Samuné 20—20 fill. A jótékony célra kiállítottak: Eckert Gyula különféle mügyümlöcsökösarokat, élővirágkoszorút és bokréttákat, valamint praeparált pálmát, összesen 41 kor. értékben, Scharpf Elekné számocskát 5 kor., Rohrböck Benőné számocskát 1 kor., Kovács Andor cseresznyét 50 fill. értékben és még számosan egy gyümlös, mint cseresep növények és levágott virágok beklüdsével modították elő a kiállítás sikerét. E helyen emlékeztünk meg a m. kir. áll. kertmunkás iskola igen szép virágított álló csoportozatáról, valamint Nagy Sándorné kiállított dísznövényeiről. Szép dísznövény csoportozattal emelte meg a kiállítás fényét Claren Richárd kereskedelmi kertész is. A kiállítási összes bevétel 1107 kor. 94 fill., melyből a kiállítási költségek levonásával 845 kor. 12 fill. adományozottat felezésben a Baján létesítendő árvaházaialap, felezésben a bajai tűzkárosultak javára.

— **A mulatság vége.** Száler Antal Baja melletti rémi lakos mulatni ment egyik ismerős családijához. Ott összeszólközött Müller Istvánnal, akit az utcán meglest és leszurt. A szabadkai esküdő bíróság emiatt az e hó 17-én tartott főtárgyaláson halálát okozó testi sértesben bűnösnek mondta ki, s 3 évi fegyházzal sújtotta.

— **Gyilkosság Bácsbokodon.** Bácsbokodon Henerári Sebestyén egy leányknak udvarolt a kapuban. Ezt meglátta Szorg József, odament és több társával együtt megtámadták, majd verték Henerári. Henerári védekezés közben bicskát rántott és Szorgot kétszer hasba szurta. Szorg most élet és halál között lebeg. E bajai bíróság megindította a vizsgálatot.

— **HEGEDŰS GYÖRBY FESŰ BAJÁN, I., PARTI-UTCA 17. készit lakások festését stilszerűen, mérsékelt árákért, első rangú kivitelben.**

Mese a szerelemlről.

Irta: Bíró János.

Kristálytisza, mezzoszoprán hang énekel a szerelemlről. Bánatos, kesergő volt a dal, halkán hangzott az ének és a szonorus hangokban, amelyek messze szállottak az illatos tavaszi estén, benne volt egy magános lélek panaszos, megindító gyögdása. A zongora lágy akkordokban kísérté a dalt:

Mindig örökké mindig keressük,
Egy ut marad mindig a mi utunk,
Egymásra vágyunk mindig szüntelen,
S egymással még sem találkozik . . .

Halkán, lágyan hangzott el az ismeretlen ének utolsó szava, mintha könnybefuló sóhajtás volna.

A felfohályos, elhagyott szalon parfümös levegőjében még ott vibráltak az édes hangok, mikor a férfi belépett. Mintha szentelybe lépett volna.

A leány ott ült a zongoránál s maga elé nézett öbetett kezekkel, aranyzóke haja kisugárzott a felfohályból és karcsu alakjára csodálatos fénypázmákat vetett a lámpa halvány világát borító kristály.

Az elhagyott szalon hasonlított egy csendes szigethez, a zajló oceanban. A palotában estély volt, a tágas termekben szindus, pompázó ruhákban asszonyok és lányok táncoltak, fürtek . . . Mindenfelé, a pálmák alatt, ahol megtört a csillárok fénye, szerelmes párok sugtak össze. Sójahajkolt mámoros, izzó volt a levegő, de sóhajtások nem volt panaszos.

A fényes társaságban a mámortól, örömtől, szerelemtől ketten voltak idegenek . . . Barna volt a férfi és sötét szemű — aranyzóke, karcsu a leány és halvány mindkettő.

Párjára valahogy egyik sem talált még. Idegenül, céltalanul bolyongtak a szerelmes sokaságban s a szívük megtelt loppva, észrevétlenül néma gyögdással, céltalan, fájdalmas szerelemmel . . . Az elhagyott szalon megtalálta a leány. Leült a zongorához, szórakoztatni felejtotta, talán azt sem tudta miért. Keze a fehéren sugárzó billentyűkre tévedt s

azután felhangzott a dal . . . halkkal előbb, majd biztosabban, a néma bánat megkapó varázssával.

. . . A magános férfi meghallotta a dalt és megtelt a lelke csodás sejtellemmel. S mint az álomlátó, akit ellenállhatatlan vonz magához a hold ezüstös sugára, gyönyörrel telten ment az ének után.

A férfi beszélni kezdett, zengő mély hangon, a mely már az első pillanatban rokonérzéssel tölt el, előbb csodálkozva, majd megilletődve hallgatta a leány.

— Soká, nagyon soká kerestelek. Utaltan utakon, ahol bánatos, szomorú mindenki, féktelen izgalmak tanyáin, ahol csak én voltam szomorú . . . És mert hogy nem találta, bánatos sejtellemmel telt meg a szívem, parázsszá omlott bennem az ifjúság lángja és vigasztalan homályba merült a lelkem . . . Hosszu, kínos éjszakákban oh hányszor láttam ragyogó arany hajad, hányszor tártam ki a lelkem csodás tekintetét előtt.

— Ime, néz a lelkemben, méltó vagyok reád!

— És kitértam előtted a lelkemet, amelyben nem volt más, csak szerelem, tüzes, viharzó, sohasem lankadó. Vártalak mindig, csodás sejtellemmel vártalak ma is. Mert tudtam, hogy végre megtalálalak, mert tudtam, hogy nekem, hogy értem letti, amiként neked, értem lettem én. Nem kértem: ki vagy, honnan jöttél, kunyhóban volt-e bölcsőd, vagy palotában . . . Megtaláltalak, eljöttem érted. Szeretlek, szeretlek . . .

A rajongás tüzes rapszodiája, a férfi leányának mély zengése visszhangra letek a leány szívében is. Szóltalanul támaszkodott a zongorához és hamvas, bársnyos arcván átderengett a lelke . . . Egy pillanatra csak. Kivülről hangok hallatszottak zagyva összevisszaságban.

— Grófnő, Angéla grófnő . . . komtesz . . . És a távolból léptek közeledtek a szalon felé is.

A leány magához tért. Fehér arca modulatlan volt immár, mint az alabástrom. Kinyitl ajkát néhány szó hagyta el, halkán, keményen, mint az életre kelt diszharmonia:

— Nem ismerem őnt!

Azután ismer fel, büszke méltósággal lépte át a küszöböt . . . A férfi lehajolt fejfel, némán állott a szoba közepén.

. . . A zongorán néhány mély hur zörgött . . . A szalon sötét volt és barátságatlan.

N y i l t t é r .*)

Legjobb üdítő ital

A nagy épeles

Ize tiszta, szénsava gyöngyöző, könnyen emészthető, az egész szervezetet felriástiti

A REKLÁM

Állandó, észterti és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközöznek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen !!

*) Az e rovatban közöltétekr nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

KÖZGAZDASÁG.

Állatvédelem és az iskola.

Ira: Demuth Gyula.

A nemzetek közművelődésének terjedésével csaknem megfelelő arányban fejlődik az emberiség állatvédelem iránti érzéke is.

Ezen általános tétel igazgatója a művelt állatok vonatkozó példái eléggé igazolják és megerősítik. Egyes kulcsok már régebben alkottak állatvédelmet célzó szigorú rendszabályokat. A dicső multu görögök pl. egyenesen halálra ítélték egy fiút, mivel ez varjának szemeit kiszúrta. Mint a krónika mondja: attól féltek, hogy ebből a fiúból majd rossz ember válik.

A legtöbb ország csak az utolsó évtizedben iktatta törvénybe az állatok kínzása és bántalmazása elleni rendelkezéseit. És ebben Anglia jár elől jó példájával.

A kézműveltség már nemzetközi egyezmény létesítet a szomszédos államok törvényhozó testületei között, mely a hasznos madarak védelme tárgyában kötöttet.

A kormányok pedig ekközben minden idevonatkozó kihágás megtorlására nézve, külön rendeletek kiköcsatásával igyekeztek biztosítani az állatvédelmet.

Ma pedig már a társadalom maga is siet a jó ügy szolgálatába szegődni, amint ezt az egyre nagyobb számban létesülő állatvédő egyesületek működése hirdeti.

Mi magyarok, az állatvédelem ügyének felkarolása czimén is méltán tekinthetjük hazánkat a kultur-államok sorába tartozónak.

Az 1888-ban hozott állategészségügyi és az 1894 évi mezőrendőri törvényen kívül — kihágási és büntető törvényeink mellett — számos miniszteri rendelet részesíti nálunk hathatós védelemben az állatokat.

Szűkebb hazánkra, Bajára, meg éppen büszkék lehetünk, mert ez egyike Magyarországon azon kevés városoknak, mely immár egy mindnyájunk pártoló érdeklődésétől támogatott Állatvédő egyesületet is számíthat közhasznú intézményei sorába; oly egyesületet, mely életrevalóságával lassan-lassan védikünk községet is működése körébe vonni képes.

Állategészségügyi, mezőrendőri és egyéb rokon törvényeink rendelkezései és a kormány rendeleteibe foglalt intézkedések kiterjednek — a halászati és vadászati tilalmon kívül — az állatokkal való mindenkor kiméletes bánás- és használmódra, azok tisztán tartására, rendes ellátására, betegségek multhatlan bejelentésére és köteles gyógykezelésére; az elhullott állatok mikénti boncolására és elcsátására s több más a közigazdaság és egészségügyre fontos körülményekre.

A felmerülő kihágásokkal szemben — melyek elbírálását a törvény, vidéken a szolgabírósg, városokban a rendőrkapitányság hatáskörébe utalja — szigorú megtorlás alkalmaztatik.

A büntös 1-től 30 napig terjedhető elzárással s 200 koronáig emelkedő pénzbüntetéssel sújtják az enyhébb, három évi terjedhető elzárással és 1000 koronáig emelkedő pénzbírsággal a súlyosabb beszámítás alá tartozó vétségeknél.

Az országos törvények és miniszteri rendeletek végrehajtása tekintetében és ezzel az állatvédelem nemese eszméjének megvalósítása érdekében a helyhatóságok örökös figyelmé és fenyték alkalmazása, továbbá az egyetlek, a társadalom és a sajtó hathatós közreműködése mellett is igen jelentékeny feladat hárulik a tanítézetekre.

Mint előljároban említett, az állatvédelem iránti érzék fejlődése a népműveltség emelkedésével hozható arányba.

Az iskola tehát az ő szívnemesítő és lélekfinomító erkölcsi ráhatásával, nevelő-munkájával e részben is nagy szolgálatokat tehet a társadalomnak. Sőt, mivel az iskola és a nemzet kulturájának anélkül is a kölcsönhatás viszonyában állanak s mint-hogy a növekedő kultúra az ezt termelő iskolát a saját fejlődéséhez képest magával emeli: az iskola mint elsőrendű tényező nemcsak hivatva, de utalva is van az eszme megvalósítására és illetve a megvalósítás lehetővé tételére.

A népiskolának a tanítézetek sorában itt is az alapozó munka jut osztályrészül. És mint számtalan egyébnél, ennek a kérdésnek megoldásánál szintén igen alkalmas eszközök állanak az iskola rendelkezésére; csak élnie kell velők.

Van a magyarnak egy jó közmondása a virág szeretetéről, melynek igazságát senki sem kisérelte még kétségbe vonni. Noshát alkalmazza az iskola e példabeszédet ami Istentől rendelkezésünkre, használatunkra bocsátott, védelmünkön bizott szegény állatokra is. Bizavást és joggal teheti ezt.

Aki az állatot szereti, rossz ember nem lehet. És ezzel már ki is jelöltük, meg is szabtuk az állatvédelem iránti érzék felkeltését és fejlesztését célzó törekvésünk irányát.

Csepegtesse az iskola a gyermek szívébe az állatok iránti szeretetet. Ezer alkalom kínálkozik erre az elemi oktatás minden fokozatán. Ott vannak pl. a szebbnél-szebb állatcsék, melyek erkölcsi tanulságai szinte önként válnak ki és mint-egy szemünk láttára termékenyít meg a gyermek fogékony lelkét és amelyek aztán nemcsak hajtandó teszik a gyermeket az állatok szeretetére, hanem azok gondozására, megoltalmazására és védelmére is ösztönzik őt.

A háziállatok csaknem mindegyike egy-egy vonzó mesébe szöhető. Mindegyik alkalmas más-más rendeltetésénél, külön ösztönénél és tulajdonságánál fogva részeit a hűség és tanulmányosság, másrészt a gyönyörkeltés vagy haszontevés példájul való felhasználására.

Az állatkinzó, gondozó gyermek rejtett példája ép úgy beválik célzunk elérése szempontjából, mint az állatkedvelő szelíd fiú méltó jutalmának története. Csak az előadás legyen érdekes.

Az állatokkal való durva bánásmód és a telhetetlen tulkapások a védtelen teremtményekkel szemben csakolyan csunya bűnök, mint a léna közöny és embertelen részvétlenség azok szenvedései iránt. Mindkettőt megakadályozhatja az iskola, az állatok szeretetére nevelt tanuló után. Hatalmas tényezőkké tehetőek ezek a kis emberek az állatvédelem szolgálatában! Azon frissen viszik haza a nyert példázat benyomásait és már szülői házuk közből körül forradnak körül fürkésző tekintetüket, nincse hiányossága, vagy bántódása az ő kedves háziállataik valamelyikének.

Mily boldogok, hogy védelmet gyakorolhatnak. És mekkora elégtétel rájuk nézve a kedvező eredmény!

Nem egy apa bocsátotta már le barma kegyetlen csapására emelt ostarát elérékenyülten, gyermekének esdekülésére. És hány iskolás leány ragadta körül a jókora anyja jobbát, melyvel az a kezégyébe akadt seprút készült a körülte alkalmatlankodó apró szárnyasok közé suttant.

De minek folytatni az idevágó sok megkapó, de közismert élették vetítését?

Az iskola szívézőző munkájának hatása erőszben is meglegő és annak nagy hordereje minden kétségen kívül.

Ültetesse, plántálgassa hát minden iskola a kis honpolgárok és honleányok szívébe Istennek panaszra képtelen, néma teremtményei iránti szeretet és könyörületesség érzelmét. Nemes kertészkedésének biztos jutalma lesz Magyarországon állatvédelmi ügyének felvirágozása, melyel hazánk kulturpolitikai színvonalának emelkedése és közigazdasági érdekeinek előbbrevitele egyaránt összefügg.

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyított hásiszer, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult küszvényél,
osznál és meghűléseknél bedorzáolá-
soképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a
„Horgony” védjegyével és a Richter cég-
jegyzessel ellátott dobozban van osongolva.
Ára üvegekben 50 fillér, 1 kor. 40 f. és
2 korona és igazságlván minden gyógy-
szertárban kapható. — Főraktár: Török
József gyógyszerésznél, Budapestben.

Richter gyógyszerártára
az „Arany oroszlanhoz”, Prágában,
Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szótétele.

Árlejtési hirdetmény.

A »Bajai Kölcsonös Segélyző-Egyet« a Baján a Szent István-téren építendő egyemeletes bérházának építési és szerelési munkálatainak kivételére, tekintettel arra, hogy a f. é. május hó 10-ére kitűzött árlejtési eredménye az igazgató-tanács jóváhagyását ki nem nyerte, az alábbi feltételek mellett újabb árlejtést hirdet.

Az építési munkálatok költségvetési végösszege 42,108 66 korona, a szerelési munkálatok költségvetési végösszege 3,891 34 korona. A jelenleg az építési telken levő épületnek azon része, amelyre az új épület esik, le lesz bontva és az ebből kikerülő összes építési anyagok az építési munkák vállalkozójának tulajdonát fogják képezni, melyekből az új épületnél csakis a feltételekben körülírt anyagokat az ott részletezett módozatok szerint használhatja fel.

Úgy az építési, mint a szerelési munkálatok külön-külön lesznek biztosítva.

Először zárt írásbeli versenytárgyalás és amennyiben ez nem vezet a kívánt eredményre, úgy nyílt szóbeli versenytárgyalás lesz tartva.

Az építési munkálatok ajánlati 2000 koronáról szóló, a szerelési munkálatokéhoz 200 koronáról szóló letétnyugta helybeli pénztintézeteknél letett készpénzről, vagy óvadékképes értékpapírokról melléklendő.

Ajánlat csakis az eredeti ajánlati őrlepon tehető. A lepecsételt ajánlatok **f. évi július hó 5-ikének déli 12 órájáig** Somogyi Emil igazgatónak nyújtandók be. Az ajánlatok ugyanaz nap d. u. 3 órákor fognak az intézet hivatalos helyiségében nyilvánosan felbontani.

Az építkezés **1905. évi augusztus hó 1-én** megkezdendő és az épület teljesen készen **1906. évi május hó 1-én** az igazgató tanácsnak átadandó.

Az építkezésre vonatkozó összes műszaki műveletek, tervek, részletrtervek, költségvetések és építési feltételek a »Bajai Kölcsonös Segélyző-Egyet« hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt, valamint Vadász Pál tervező-műépítész irodájában (Baja, Szent Antal-utca 8.) betekinthetők.

Baján, 1905. június hó 7-én.

Somogyi Emil s. k.
igazgató.

Szabadalom. Szabadalom.
Szélesség 120 cztm. Bagaria-molypapír Meter 50 fillér.
legjobb, legtisztább és teljesen biztos mólóvószer. Mindenütt kapható.

Detsinyi Frigyes, Budapest
V., Marokkói-utca 2. A »Fekete kutyá«-hoz.

Hölgyeim!

Gyönyörűs, túde arczbórt lehet elérni a világhírű **BARCSAY**-féle **Szegedi Orgona-crème** használatával.

Mindenmü arczisztatlanságot, **pörseést, sömört, májfoltokat** varázsszerűen eltüntet. Pár napi használat alatt még korosabb egyéneknél is

bájos, üde, ifjú arczszínt

kölcsönöz, amit számos elismerővel bizonyít

Egy tégely ára 1 korona.

Orgona-szappan elősegíti az arcz fehérségét és hamvas színt. Ára 70 fill.

Orgona-hőlgypor fehér, rózsá és crém színben. Ára egy doboznak 1 kor.

Kapható a készítő és felfaltalónál:

Barcsay Károly gyógyszerártárában Szegeden.

Baján kapható: **Dr. Makray László** gyógyszerártárában.

Több hektóliter páratlan jó minőségű
siller bor
potom olcsó árban
eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy helyben, gróf Zichy Bódog-tér, Michitsch-féle házban (volt Morvai-féle helyiségben) egy minden tekintetben megfelelő

bádogos üzletet

nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó **épület-, torony-, díszmü-** és mindenféle **konyhaberendezési** munkákat, ugyszintén minden előforduló bádogosmunka **javitást** a legutányosabb áron, pontos kiszolgálás mellett.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

Baja, 1905. május hóban

teljes tisztelettel

Rábi Béla

épület- és díszmü bádogos.

A „Bajai Hirlap”

könyvnyomdájában
egy szedő- és könyvkötő tanuló
felvétetik.

Szögedi pörgő fajgalambok

eladók

minden elfogadható árban. Hol? Megmondja
a kiadóhivatal.

336/1905. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Ahíroított bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenem közhírré teszi, hogy a bajai kir. járásbíróságnak 1905. évi Sp. I. 82/3. számú végzése következtében **dr. Bruck Samu** ügyvéd által képviselt **Bruck Pál** javára **Goldreich József** ellen 90 K 44 f. s jár. erejéig 1905. évi február hó 27-én fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülöglalt és 2760 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: házi butorok stb. nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróság 1905. évi V. 192/3. számú végzése folytán 90 K 44 fill. tökékövetelés, ennek 1905. évi február hó 16 napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódj és eddig összesen 45 K 40 filléren bíróság már megállapított költségek erejéig, Baján alperes lakásán leendő megtartására 1905. évi június hó 28-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenem oly megjegyzéssel hivata- nak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz- fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is le fognak adatni.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le és felülöglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1905. évi június hó 10-ik napján.

Szegő,

kir. bír. végrehajtó.

Minden könyvkereskedés utján kapható **dr. Müller** orv. tan. immár 41-ik kiadásban megjelent, díjal kitüntetett műve a

megzavart ideg- és nemi rendszerről.

Bérmentesen borítékban küldöm 1 kor. 20 fillérért levelbélyegben.

Röber Kurt, Braunschweig.

Szent Antal-utozai 30. számú ujonnan
átalakított

lakó-házam
azonnal eladó.

Wagenblatt Ferencz
festékkereskedő.

Tánczoktatás.

A tisztelt szülők és a tánczkedvelő ifjuság szíves tudomására hozom, hogy Baján a Bárány-szálloda nagytermében, ugy test- képző és esztétikai, valamint társalgási illem- szabályokból, kör- és társas szalontánczokból 6 hétre terjedő tanfolyamot nyitok, különös figyelemmel a helyes tartás és mozgásra, melyből a kecsesség fejlődik.

Beiratások a tánczhelyiségben június hó 28., 29. és 30-án d. u. 5 órától 6 óráig.

A tanítás kezdetét veszi július hó 1-én, szombaton délután 5 órakor.

Később jelentkezettek csak azon eset- ben vétetnek fel, ha a mulasztott órát magán órán pótolják.

Idenek a tánczórán részt nem vehet- nek Ezen időnyben a felnőttek részére egy külön boszton-tanfolyamot nyitok, melyre a beiratások szinte a fentjelzett időben tör- ténnek.

A nagyérdemű közönség szíves pártfo- gását kérve s azt előre is megköszönve, vagyok

Budapest, 1905. június hó.

kiváló tisztelettel

kabai Tany József

okl. szalon, ballet táncz és illemtanár.

KOLLÁR A. BAJA

KÖNYV-, ZENEMÜ-, PAPIR-, ÍRÓ-, ÉS RAJSZERKERESKEDÉSE,

KÖNYVNYOMDÁJA ES KÖNYVKÖTÉSZETE,

A BAJAI HIRLAP KIADÓHIVATALA.

Mindennemű könyvnyomdai munkák, ugymint: könyvek, folyóiratok, bál- és lakodalmi meghívók, eljegyzési kártyák, névjegyek, számlák, levélpapírok, levélborítékok, körlevelek, gyászjelentések, árjegyzékek, falragaszok, stb. a legizlésebb és díszes kivitelben készíttetnek.

Községi-, közigazgatási- és ügyvédi nyomtatványok nagy raktára.

Előfizetések bármely heti vagy napilapokra, valamint külföldi folyóiratokra az eredeti áron vétetnek fel.

Minden bárhol megjelent és hirdetett művek a boltiáron megszerezhetők. Ugyszintén azok a legkedvezőbb részletfizetésre is szállíttatnak.

Bármilyen könyvnyomdai munkák a legolcsóbb áron vétetnek fel.

Hirdetések a Bajai Hirlap részére a legolcsóbb áron vétetnek fel.